

Milli Tarihin İnşası, (Haz. Ahmet Şimşek- Ali Satan)
Tarihçi Kitabevi, İstanbul / Ekim 2011.

Kasım BOLAT*

Her kitabın hazırlanmasında ve yazılmasında şüphesiz bir hedef vardır. Yazar, ya kendi bilgi birikimini ortaya çıkarmak ve bunu göstermek ya da belli bir olguyu şekillendirmek ister. Ahmet Şimşek ve Ali Satan'ın hazırladığı *Milli Tarihin İnşası* kitabının da belli bir amacı var. Türkiye’de tarihyazımının erken dönemlerine dikkat çekerek tarih yazıcılığının daha çok hangi amaç etrafında oluştuğunu göstermektir. Kitabın 27. sayfasında bu durum; “günümüzde dergilerin tozlu sayfaları arasında kalarak unutulmuş olan değerli makaleleri bir araya getirerek meraklısına ulaştırmaktır” şeklinde özetlenmektedir.

Kitap iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, Türkler de “Modern Tarih ve Tarihçilik”, ikinci bölüm ise “Milli Tarihin İnşası” olarak belirlenmiştir. Belli bir bölüm olmamakla birlikte kitabın son kısmında tarihçiler hakkında bilgi sunan kısa biyografiler de konulmuştur.

Makaleleri yayınlanan yazarların bugün hiçbiri hayatta değildir. Mehmet Fuad Köprülü, Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Mükrimin Halil Yınanç, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Hüseyin Nihal Atsız, Hilmi Ziya Ülken, İbrahim Kafesoğlu, Osman Turan tarihin değişik alanlarında uzmanlaşmış, telif eserler vermiş çok değerli tarihçilerdir. Makalelerin ortak amacı; II. Meşrutiyet ve erken Cumhuriyet dönemi içerisinde “milli tarih yazımını” desteklemeleridir. Bu durum kitabın 11-27 sayfaları arasındaki değerlendirmesinde genel olarak iktidar-tarih eksenindeki tarih yazımının ve tarihin, bir amaçtan çok araç olduğu vurgulanarak belirtilmiştir. Diğer yandan bu durumun Türkiye’dekine benzer bir şekilde Avrupa’da da süregeldiği savunulmaktadır.

Kitaptaki yazarları gruplayacak olursak; Köprülü, Akçura, Atsız ve Gökalp’ın daha Türkçü bir tarihyazım tutumu sergilerken Turan, Kafesoğlu, ve

* Fatih Üniversitesi Tarih Bölümü bolat55@gmail.com.

Uzunçarşılı'nın daha İslamist bir yazımı sergilediği söylenebilir. Bunlardan Kafesoğlu ve Turan'a göre, milli tarih yazımı İslam ekseninden hariç yazılamaz. Öyle ki; makalelerden ve usta tarihçilerin telif eserlerinden çıkan anlam, "Türk, Türktür eğer Müslüman"sa"dır. Kafesoğlu'nun *Türk Milli Kültürü*¹ ve Turan'ın *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*'nde² bu durum daha net görülebilir. Kitaptaki makalelerin diğer bir ortak noktası da; Osmanlı ekseninde bir Türkçü tarih yazımını sağlamaktır. Bu konu, Cumhuriyet dönemi Milli tarih yazımında çok farklı bir hale gelmiştir. Çünkü erken dönem Cumhuriyet tarih anlayışında Türkçü ve anti-İslamist bir tarih yazımı kabul görmüştür.³

Hazırlayanların okuyucuya tavsiyesi, makalelerin dönem şartları içerisinde düşünülerek okunmasıdır. Bu haklı bir uyarı olmakla birlikte aynı zamanda kitapta yer alan yazıları doğrulamak ve yazarları da haklı çıkarmak anlamına da gelmektedir. Zira yukarda söylediğimiz gibi tarih, her zaman iktidar ekseninde yazılmıştır. Kitapta makalesi yer alan bazı yazarların en önemli özelliği ise siyasi yönlerinin olmasıdır. Bazısı milletvekilliği yapmış, diğerleri ise Türk siyasal yaşamına fikirleri ile katkı sağlamıştır. Ama bunlar aynı zamanda tarihçilik mesleğini sürdürmüşlerdir. Bunlardan Yusuf Akçura, Mehmed Fuad Köprülü, İsmail Hakkı Uzunçarşılı ve Osman Turan sancılı dönemlerde milletvekilliği yapmış, Nihal Atsız ise Türkçülük davasında suçlamalardan dolayı yargılanmıştır. Ancak yazarların makalelerindeki bilimsel yaklaşımları şüphesizdir.⁴

Kitapta yer alan ve Fuad Köprülü tarafından yazılan "bizde tarih ve müverrihler hakkında" başlıklı makalesinde ana hedef Tarih Encümeni olmuştur. F. Köprülü, Encümenin çalışmalarını beğenmezken üyeleri, Tarihi Türkleştiremedikleri için suçlamaktadır. Yusuf Akçura, "*Tarihi Görüşe Dair*" makalesinde ise daha net bir şekilde konuyu örneklendirmektedir. Çağdaş döneme kadar tarih yazımında mütercimlik ve vakanüvislikten ileri gidilemediğini vurgulamaktadır. Diğer yandan ise tarih ders kitaplarının çok

¹ İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milli Kültürü*, Ötüken, İstanbul: 2002, s. 355-376.

² Osman Turan, *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, Ötüken, İstanbul: 2003, s. 9-44.

³ Fatih Yazıcı, "Cumhuriyet Dönemi Tarih Ders Kitaplarında Tarih yazımı", *Türkiye'de Tarih yazımı*, ed. Vahdetin Engin ve Ahmet Şimşek, Yeditepe Yayınevi, İstanbul: 2011, s. 197-219.

⁴ Fuad Köprülü'nün iyi bir bilim adamı olduğu ancak, iyi bir siyasetçi olmadığı söylenir. Onun siyasi karakterinin iktidar sahiplerine boyun eğmiş olmasının bilimsel çalışmalarına ve de tarih yazıcılığı olarak yansıdığı belirtilmiştir. Bu durum öğrencileri tarafından da zaman zaman gündeme getirilmiştir. Bkz: Bülent Arı- Selim Aslantaş, "Türkiye'de Modern Tarihçiliğin Öncüsü: Fuad Köprülü", *Doğu Batı*, Yıl:3, sayı 12, Ankara: Ağustos, Eylül, Ekim 2000, s. 204.

fazla Fransa modeli altında kaldığını söylemekte ve bu durumdan üzüntü duyduğunu bildirmektedir. Bu durumu, “cihan tarihini Fransız müverrihlerinin gözünden görüyoruz. İşte bu hatalı bir görüştür” şeklinde özetlemektedir. Fuad Köprülü, kitapta yer alan başka bir makalesinde ise, “Türkiye’de Milli tarih yazılabilir mi?” sorusuna cevap aramaktadır. Köprülü’nün milli tarih anlayışı ve soruya aradığı cevap, Avrupa usulleri ile Türk tetkik sisteminin geliştirilmesi yönündedir. Diğer yandan Köprülü bu makalesinde, zihinsel olarak tarihçiliğin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bunun yolunun da “tarih yazmadan önce tarihçiliğin öğrenilmesi” olduğunu söylemiştir.

Yine Fuad Köprülü’ye göre; tarih yazacak kimse zihninde yer alan bazı önemli sorulara mutlaka cevap bulmalıdır. Ancak bu soruların sağlıklı bir cevabı bulunursa milli tarih yazılabilir. Bu sorular Köprülü’ye göre şunlardır;

- 1- *Tarih Nedir?*
- 2- *Başka memleketlerde tarih telakkisi ne şekildedir?*
- 3- *İlim tarihinde bu marifet şubesinin tekâmülü asıl oldu?*
- 4- *Bugün tarih hakkında ne gibi muhtelif nokta-i nazarlar vardır?*
- 5- *Umumi tarih olabilir mi?*
- 6- *Tarihte terkip nedir?*⁵

1917’de yazmış olduğu bu makaleye göre Köprülü, döneminde milli bir tarihin yazılamayacağını iddia etmektedir. Bunun sebebi; edebiyat tarihi, lisan tarihi, din tarihi, ahlak tarihi, iktisat tarihi, hukuk tarihi, güzel sanatlar tarihi gibi konularda uzmanların olmayışdır. Üstelik yazarların zihniyet olarak milli tarih yazımından ve tetkik sisteminden de habersiz olduğunu söylemektedir.

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Cumhuriyet dönemi Türk Tarihinin yazılmasında ve şekillenmesinde nasıl bir rol takip edildiğini hatıra makalesinde anlatmaktadır. Buna göre, Atatürk, tarihe sadece zaman geçirmek için bakmamış; derinlemesine okumalar yaparak bilgi sahibi olmuştur. Diğer yandan basılacak olan okul ders kitaplarının müsveddelerini okumuş ve zaman zaman gerekli düzeltmeler yaptırmıştır.⁶ Ancak, Uzunçarşılı’nın dikkat çektiği başka bir husus vardır ki, o da; tarihyazımına müdahale edildiğidir. Türk Tarihinin yazılmasına önem verilmiş ancak, bu tek taraflı olmuştur. Uzunçarşılı’nın hatırasına göre; bazı kimseler korkaklık ya da başka sebeplerden dolayı bütün

⁵ Fuad Köprülü, “ Bizde Milli Tarih Yazılabilir mi?”, *Milli Tarihin İnşası*, haz. Ahmet Şimşek-Ali Satan, Tarihçi Kitabevi, İstanbul:2011, s. 125.

⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “ Türk Tarihi Yazılırken Atatürk’ün Alaka ve Görüşlerine Dair Hatıralar”, *Milli Tarihin İnşası*, s. 187.

tarihi şerefleri göstermek istemiyorlardı. Bu da tarih yazımında boşluklara ve yanlış anlamalara neden oluyordu. Uzunçarşılı'ya göre ise bu şekilde tarih yazımının en kötü sonucu; gençliği ecdadımızın marifetiyle dolu milli tarihinden soğutuyor olmasıdır.⁷

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, zaman zaman Atatürk'ün baskı yapmasına, fikirlerini eleştirmesine ve CHP milletvekili olmasına rağmen hayatının sonuna kadar tarih yazımından taviz vermedi. Uzunçarşılı, tavizkar bir tarihyazımının milli tarihe zarar verdiğini düşünüyordu. Öyle ki Uzunçarşılı, hatırasında Osman Bey'in varlığı ve yokluğu konusunda şüpheye düşenlerin ne kadar gülünç olduklarını dahi yazmaktadır.⁸ Yabancı tarihçilerin Osmanlı Devleti hakkında yalan-yanlış ve zaman zamanda iğneleyici tarih kitapları yazdığını söyleyen Uzunçarşılı, Osmanlı kaynaklarından faydalanmayı daha uygun gördü. Bu alanda çalışırken arşiv belgelerini ve Osmanlı vekayinamelerini karşılaştırarak telif eserler verdi. Uzunçarşılı'nın tarih yazımında altını çizdiği en önemli konu; Türklerin İslamiyet'te büyük rol oynamalarına, alemdarlık yapmalarına rağmen, henüz bir İslam ve Türk tarihi yazılmamış olmasıdır. Uzunçarşılı'nın milli tarih anlayışını yazmış olduğu Osmanlı Devleti Teşkilatı kitap serisinin önsözlerinden görebilmekteyiz.⁹ Onun Osman Bey konusundaki yorumu bu manada kayda değerdir.¹⁰

Mükrimin Halil Yınanç ise milli tarihin inşasında bütünlük taraftarıdır. Ancak bazı müverrihler Türk tarihini Selçuklu tarihi ve Osmanlı Tarihi isimleri altında birbirinden ayrı iki milletin tarihi şeklinde yorumlamaktadırlar. Bundan dolayı Osmanlı padişahına “bizim” derken, Karamanoğulları ötekileştirilmiştir. Yınanç bu durumda sağlıklı ve bütüncül bir milli tarih yazılmasının zor görüldüğünü belirtmiştir.¹¹ “Milli Tarihimizin İsmi” makalesinde Yınanç, yazılacak olan tarihe hem bilimsel hem de içeriği kapsayacak bir başlık aramaktadır. Yınanç'a göre, Türk tarihi demek içeriği bakımından geniş ve nüfuz edilmesi zor bir alandır. Çünkü: Türk tarihi denilince Azerbaycan, Irak, Suriye, İran, Rusya, Horasan, Maverâünnehir, Türkistan, Moğolistan ve Çin'de

⁷ *İbid*, s. 187.

⁸ *İbid*, s. 183.

⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı*, TTK, Ankara:1988, 1-5.

¹⁰ Uzunçarşılı kitabında şöyle belirtmiştir: *Bazı ecnebi alimlerin ya vukufsuzluk veya bir maksada binaen vaki yanlışlıkları son zamanlarda memleketimizde bazı tarihi makaleler yazarak Osmanlı Devletine ismi verilmiş olan Osman Bey hakkında bütün tarihi hakikatleri çiğneyerek saçma sapan mütealea yürüten şahısların yanında pek hafif kalır.*” bkz. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilatına Medhal*, TTK, Ankara: 1988, önsöz. XI, dipnot 1.

¹¹ Mükrimin Halil Yınanç, “Milli Tarihimizin İsmi”, *Milli Tarihin İnşası*, s. 192.

devlet kuran Türkler her zaman hatırlanmalıdır. Yınanç'a göre, milli tarihimizin ismi olmasa bile¹² en azından Selçuklu Türkü, Osmanlı Türkü gibi söylemlerden kaçınılmalıdır. Eğer böyle bir söyleme gidilecek olursa 13 ve 14. Yüzyıllarda Anadolu'da 30'a yakın Türk çeşidi çıkmaktadır.¹³ Bu tutum ise Atsız'a göre; Türkleri istikrarsız ve birçok devlet kurup hiçbirisini uzun müddet yaşatamamış bir millet olarak göstermektedir.¹⁴ Atsız makalesinde Türk tarihini aralıksız bir bütün olarak görür. Mesele onu sistemlendirmekten ibarettir. Atsız da hocası Köprülü gibi sistem üzerinde durmuş ve asıl sorunun bundan kaynaklandığını belirtmiştir. Mesela Atsız'a göre; Hititleri Türk yapmak için bilim dışı örneklere gidilmiştir. Bu da zaten geniş ve sorunlu olan Türk tarihini daha içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir.¹⁵

Osman Turan ise, tarih derslerine dikkat çekmektedir. Her ne kadar tarihin geçmişteki yaşanmışlıkları gün yüzüne çıkarmak görevi ise de; dini, milli ve siyasi bağlayıcılığı vardır. Osman Turan, tarih derslerini anti- komünist araç olarak da görmektedir. Osman Turan'a göre komünist görüşünden farklı ve meydanı ona bırakmayan bir insanlık ideolojisini bu bakımdan kurmak ve beslemek zarureti vardır. Bu hususta tarihin öğretim ve terbiyesinde büyük bir vazife düşmekte ve pasif olmaktan ziyade aktif bir unsur haline getirilmesi gerekmektedir.¹⁶ Bundan dolayı Osman Turan, Türk-İslam sentezini savunan ve bu minvalde tarihyazımını sürdüren tarihçilerden biridir. Belli bir dönemden sonra milli tarihin inşasında rol model olan Osman Turan, fikri ve tarihi düşüncelerini açıkça belirtmiş, dini olarak İslam'ı, milliyet olarak da Türkçülüğü ideal bir yaklaşımla ön plana çıkarmıştır. Osman Turan, "her milletin tarihinde zulümler, yabancı ırk ve din mensuplarına karşı yapılmış birçok vahşetler yerine Türk tarihi sadece adalet, şefkat; yabancı kavim ve dinlere hürriyet ve nihayet nizam şuuru örnekleri ile doludur" demektedir.¹⁷

Kitapta yazarları tanımak için biyografilerine de yer verilmiş. Biyografileri hazırlarken sanal kaynaklardan da yararlanılmıştır. Biyografilerin hazırlanmasında özellikle "özgür ansiklopedi" olarak bilinen ve herkesin konuyla ilgili bir bilgi eklemesinin mümkün, dolayısıyla denetlenmesinin söz

¹² *İbid*, s. 195.

¹³ *İbid*, 193.

¹⁴ Hüseyin Nihal Atsız, "Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?", *Milli Tarihin İnşası*, s. 197.

¹⁵ *İbid*, s. 198-199-201.

¹⁶ Osman Turan, " Milliyet ve İnsanlık Mefkûrelerinin Tarih Tedrisatında Ahenkleştirilmesi", *Milli Tarihin İnşası*, s. 260.

¹⁷ Osman Turan, *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, Ötüken, İstanbul:2003, s. 11.

konusu olmadığı *Wikipedia*'dan da yararlanılmıştır. Biyografilerin hazırlanmasında Wikipedia tek başına kaynak olarak kullanılmamış ancak, 9 biyografinin 5 inde referans verilmiştir. Kitapta makaleleri yer alan bu önemli tarihçilerin adına yazılmış pek çok makale, tez ve çıkarılan hatıra kitap varken bu şekilde denetimsiz sanal sayfaların kullanılması bazı hataları da beraberinde getirmiştir. Örneğin, kitaptaki Mehmed Fuad Köprülü'nün biyografisinde ölümü bahsi şu şekilde yer almış: “*Mehmed Fuad Köprülü, 28 Haziran 1966'da İstanbul'da yürürken ilginç bir şekilde direğe çarparak yaralandı ve kaldırıldığı Baltalimanı Hastanesi'nde öldü.*”¹⁸ Bu bilgi yanlıştır. Çünkü Mehmed Fuad Köprülü 15 Ekim 1965'de Ankara Akay Sokaktan geçerken kendisine bir dolmuş çarpmıştır.¹⁹ Bu trafik kazasından sonra Köprülü'nün uyruk kemiği kırılmış, ancak yanlış müdahale edildiği için hastalığı kangrene dönmüştür. İstanbul Baltalimanı Hastanesine getirilen Köprülü 28 Haziran 1966'da burada hayatını kaybetmiştir.²⁰

Kitapta Ziya Gökalp'in biyografisinde de sadece Türkçü düşüncesine gönderme yapılması bir eksiklik olarak sayılabilir. Oysaki Türk düşüncesini tarihsel arka planı ile alması ve olayı sosyolojik boyutu ile düşünmesi Gökalp'in en önemli özelliğidir. Halil İnalçık'a göre ise Ziya Gökalp, yüzyıla damgasına vuran bir düşündürdür.²¹

Sonuç

II. Meşrutiyet döneminde gelişen Türkçü bir akım kendini tarihyazımında da gösterdi. Türk Ocakları'nın kurulması ve büyük kentlerde özellikle de İstanbul'da örgütlenmesi hem aydınlar etrafında hem de kamudan ilgi görüyordu. Bu dönemdeki tarih anlayışı siyasal olayların ve bu düşüncenin paralelinde gelişti. Bu birikim büyük ölçüde Cumhuriyet'ten sonra da devam etti.²²

¹⁸ *Milli Tarihin İnşası*. s. 267; “Mehmet Fuad Köprülü” maddesi, wikipedia.org, Erişim tarihi 25.11.2011.

¹⁹ Emine Çaykara, *Tarihçilerin Kutbu: Halil İnalçık Kitabı*, Türkiye İş Bankası yayınları, İstanbul:2005, s.298.

²⁰ Ömer Faruk Akün, “ Mehmed Fuad Köprülü”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, cilt 28, s. 479.

²¹ Halil İnalçık, “ Ziya Gökalp: Yüzyıla Damgasını Vuran Düşünür”, *Doğu Batı*, Yıl:3, sayı 12, Ankara: Ağustos, Eylül, Ekim 2000, s. 9-32, Bu makalenin en önemli özelliği sonunda Gökalp üzerine yazılan belli başlı eserleri de vermiş olmasıdır. S. 32-33 (Kasım Bolat)

²² Zeki Arıkan, “ Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tarihçilik”, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, cilt 6, İletişim Yayınları, s. 1585-1594

Cumhuriyet'in ilk kurulduğu yıllardan sonra ve özellikle ders kitaplarının hazırlanması ile birlikte tarihyazımında tamamen resmi bir ideoloji benimsendi. Cumhuriyet tarihçilerinin en önemli özelliği Atatürk'ün sofrasında bulunmaları ve çalışmalarının iktidarcı yakından takip edilmesi idi. Bu dönemde “milli tarih” yazımında iktidarın sunduğu resmi destekle farklı yönde bir sıçrama oldu. Türk Tarihi, Osmanlı ve Selçukludan hariç tutularak Orta Asya'nın derin ve sonu görülmez teorik bilgileri ile kadim zamanlarda Anadolu'da kurulmuş olan medeniyetlerin gün yüzüne çıkartılması ve sınıflandırılması ile uğraşıldı. Milli devletin oluşumunda tarihten ilham alınma yoluna gidildi. Ancak yapılan en büyük hata milletin mayasında olmayan düşünsel akımları ve teorilerin kabul ettirilmeye çalışılması idi. Bu bağlamda hem geleneğin mirasından hem de bilimsel tutumdan uzaklaşıldı ve bazı tarihi ihtimaller üzerinden kesin yargıya gitmeye çalışıldı. Böyle olunca sağlıklı bir Türk tarihi yazılamadı.²³ Mustafa Kemal Atatürk'ün tarih kitaplarına müdahale etmesi de tarihçileri iktidara uygun kitap hazırlanmasında mecburi hale getirdi. Mesela, liseler için hazırlanan tarih ders kitabının İslam tarihi ile ilgili bölümünü Mustafa Kemal Atatürk beğenmemiş ve en baştan Hz. Peygamberin hayatı ile savaşlarını kendisi kaleme almıştır.²⁴

Tarih tecrübelerinden gördüğümüz kadarı ile her siyasal oluşumun ya da düşüncenin mutlaka bir kopuş süreci olmuştur. Ders kitaplarına kadar inen anti-islamist tarihyazımı ilk olarak bir tepki olarak ortaya çıktı. Nasıl ki Türkçü düşünce Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu süreç içerisinde oluşmuş ve bir reaksiyon olarak ortaya çıkmış ise; Türk- İslam terkihi de bir bağlamda tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bunun en önemli sebebi insanların sosyal yapıdan öğrendiklerini derslerde inkâr etmek istememeleridir. Diğer bir önemli neden ise; daha dindar aile çocuklarının zorluklara katlanarak okumaları ve bir şekilde seslerini duyurabilir bir hale getirmeleri de hem milli tarihin inşasında hem de Türk- İslam sentezinin kuvvetlenmesinde etkili olmuştur. *Milli Tarihin İnşasında* gördüğümüz Kafesoğlu ve Osman Turan bunlara iki örnektir. Biyografilerini gördüğümüzde her iki tarihçinin yetişme ortamı dindar bir çizgidedir. Kendilerinin dik duruşlu karakteristik yapıları inandıklarından ödün vermesine mani olmuştur. Yusuf Akçura gibi istisnalarda vardır. Aileden zengin

²³ Halil Berktaş, “Tarih Çalışmaları”, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, cilt 9. İletişim Yayınları, s.2457-2478

olmasına rağmen Akçura fabrikatör olmayı ret etmiş ve daha fikirsel bir alanda sonrasında da siyasi olarak kendini gösterme yoluna gitmiştir. Görüyoruz ki, tarihyazımı sürekli olarak bir değişkenlik içindedir. İktidar- tarih etkileşimi de bu durumu daha da kuvvetlendirmektedir.

Milli Tarihin İnşası kitabını okuyanlar göreceklerdir ki; tarihyazımı milli devlet oluşumunda tabiri caizse bir harç olarak kullanılmıştır. Her biri büyük tarihçi olan bu şahsiyetlerin, kendi fikirsel yâda iktidar eksenli bir tarihyazımına gittikleri görülmüştür. Fuad Köprülü'nün de dikkat çektiği gibi, tarih yazmadan önce mutlaka tarihçiliğin bilimsel ve teknik olarak öğrenilmesi gerekmektedir. Çünkü 19. yüzyılda her alanda gelişim ve değişim olduğu gibi tarihçilik alanında da büyük dönüşüm olmuştur. Mukayese etmeyi ve olayları sistemleştirmeyi Türk tarihçilerinin bilmemesi Fuad Köprülü'ye göre el yordamı ile tarih yazmak anlamına gelmektedir. Kitabın en büyük katkısı bu düşünce ve tartışmaları tekrar gün yüzüne çıkartarak kısa da olsa bir kritik sunmaktır. Bu tartışmaların dergilerin tozlu raflarında kalmayıp akademik manada da yeniden tartışılmasının gerektiğinin düşünüldüğü anlaşılmaktadır. Çünkü Türk tarihçiliği İnalçık örneğinde olduğu gibi uluslar arası camiada da dikkate alanın bir tarihçiliği bazı bireysel başarılar dışında henüz genel olarak sergileyememiştir. Bunda en büyük neden de çağdaş bilimsel tarihçiliğin nasıl yapılacağı konusunda Türkçede yeterli bilgi ve eserin olmaması sayılabilir. Bunun için yine Ahmet Şimşek'in editörlüğünde hazırlanan *Tarih Nasıl Yazılır?* kitabının bir süre tartışılacağı söylenebilir.²⁵

²⁴ Haldun Eroğlu, "Mustafa Kemal Atatürk'ün Tarih Anlayışı ile İlgili Bazı Görüşler", *Atatürk Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, sayı 29, Mayıs- Kasım: 2002, s. 84; <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/45/816/10348.pdf>

²⁵ *Tarih Nasıl Yazılır? Tarihyazımı İçin Çağdaş Bir Metodoloji*, Ed. Ahmet Şimşek, Tarihçi Kitabevi, İstanbul: 2011